

ZAŠTITA I NJEGA MLADIH ŠUMSKIH KULTURA

Mlade šumske kulture je potrebno zaštititi, najčešće od uticaja stoke i održavati odnosno njegovati ih. U prvim godinama nakon sađenja naročito je potrebno (a) **uklanjanje korovnih biljnih vrsta, grmlja i izbojaka iz korijena**, kasnije - pored čišćenja - (b) **regulisanje smjese u korist poželjnih, naročito plemenitih vrsta drveća** (koje se javljaju prirodnim putem), a nakon što se krošnje stabala u kulturi sklope, potrebno je započeti sa (c) **prvim proredama**, kako bi te kulture mogle opravdati ciljeve i troškove podizanja i što optimalnije ostvarivati svoje funkcije.

Zakorovljene i izbojcima ugrožene sadnice smrče, kojima je potrebna njega

Bliži načini i tehnike pošumljavanja i njege mladih kultura sastavni su dio **tehničkih standarda**. Prije početka planiranja i sprovođenja pošumljavanja i radova na njezi mladih kultura, za stručnu pomoć i sadnice obratite se lokalnom šumarskom stručnjaku UŠ CG. Za opšte informacije u vezi podizanja novih šuma možete se obratiti i na:

Uprava za šume Crne Gore
Odsjek za uzgoj i zaštitu šuma
Lokalne jedinice (15)

Ulica Miloša Tošića bb., Pljevlja

Tel: (052) 323 578

E-mail: cgsume@t-com.me; Vebsajt: www.upravazasume.me

Pripremili: **Zehra Damić**, UŠ CG, **Franc Ferlin**, SNV konsultant i **Mensura Nuhodžić**, SNV savjetnik

Fotografije: **Zehra Damić**, (10) **Franc Ferlin** (1)

Izdavač: **SNV – Holandska razvojna organizacija Crna Gora**, 2.000 izvoda, 2011. godine

CILJEVI I INTERESI U PODIZANJU NOVIH ŠUMA

Opšti cilj podizanja novih šuma je stvaranje produktivnih, kvalitetnih, zdravih, vitalnih i stabilnih šumskih sastojina, koje mogu da zadovolje različite zahtjeve odnosno funkcije šuma, kao što su: proizvodnja drveta i drvne biomase, proizvodnja kiseonika i vezivanje ugljenika iz vazduha, regulacija mikroklimе i ublažavanje makro-klimatskih promjena kao i zaštita zemljišta od erozije, zaštita vodnog režima i zaštita infrastrukture od nepovoljnih uticaja.

PODIZANJE NOVIH ŠUMA JE JEDNA OD GLAVNIH ŠUMARSKIH MJERA - U RUKAMA VLASNIKA ŠUMA I DRŽAVE - ZA POBOLJŠANJE GLOBALNOG BILANSA UGLJENIKA I S TIM UBLAŽAVANJE KLIMATSKIH PROMJENA, KOJE SU SADA PREDMET AKTUELNIH SVJETSKIH I DOMAĆIH POLITIKA!

POMENUTE CILJEVE, FUNKCIJE ŠUMA I POTREBE VLASNIKA ŠUMA, DRŽAVE I DRUŠTVA, NAJBOLJE ISPUNJAVAJU ŠUMSKE KULTURE, KOJE BAR U KASNIJIM FAZAMA - POMOĆU ODGOVARAJUĆIH MJERA NJEGE - DOSTIGNU STANIŠNIM POTENCIJALIMA ODGOVARAJUĆU MJEŠOVITOST VRSTA DRVEĆA ODNOSNO BIOLOŠKU RAZNOVRSTNOST. TAKVE SASTOJINE SU I BIOLOŠKI I EKONOMSKI NAJSTABILNIJE.

Zbog svega toga podizanje novih šuma, na odgovarajućim zemljištima u privatnoj svojini, nije samo u **vlasničkom**, nego i u **opštem** odnosno **nacionalnom** interesu.

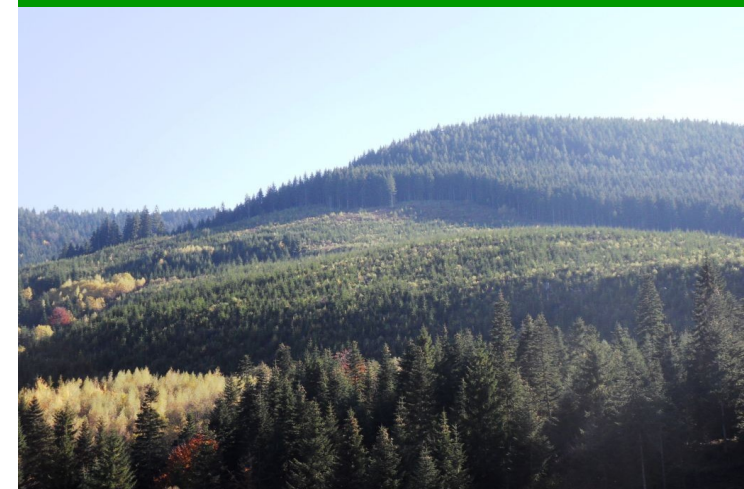
Vlada Crne Gore
Uprava za šume

Holandska razvojna organizacija
Crna Gora

**PODIZANJE NOVIH ŠUMA
POŠUMLJAVANJEM**
(Savjeti za vlasnike šuma)

POJAM POŠUMLJAVANJE

Pošumljavanje je podizanje novih šuma - sadnjom ili setvom - na golim ili pretežno golim zemljištima (goletima), naročito onima na kojima su šume nekada već postojale. Pošumljavanje je i **ponovno podizanje** postojećih, a zbog neprimjerenog odnosa čovjeka uništenih ili opožarenih šuma. Poseban vid pošumljavanja je i **popunjavanje** šumskih kultura ili prirodnog podmlatka. Obzirom da pošumljavanje vrši čovjek, smatramo ga **vještačkim**. Postoji i širenje šuma **prirodnim** putem (prirodna sukcesija), koje danas zbog napuštanja poljoprivrednog zemljišta zapravo preovladava.

Predmet ove brošure je pošumljavanje sadnjom, kao najčešći oblik pošumljavanja na privatnim zemljištima.

VRSTE SADNICA I TEHNIKA SADNJE

Za sađenje mogu se upotrijebljivati **klasične** (sa golim korijenom) ili **kontejnerske** sadnice.

Prednost u našim uslovima ima sađenje u jame **bez predhodne obrade zemljišta**, koje se ovdje i prikazuje.

Tehnika sadnje: Podesnim **alatom za sađenje** skida se površinski sloj zemljišta i stavlja neposredno iznad mjesta, na kojem će se kopati jama. Iskopani materijal se slaže u dvije hrpice bočno sa strana jame, jednu sa sitnijim (zdravica), a drugu sa **krupnijim materijalom (mrtvica)**.

Jame treba da imaju prečnik i dubinu od 30 - 40 cm. Takva dubina naročito je važna za uspješno preživljavanje sadnica na sušnim zemljištima. Presjek jame obično je ovalnog oblika.

Jama za sadnicu

Klasična sadnica postavljena u jamu

Sađenje se izvodi na način što se korijen sadnice postavlja uspravno u sredinu jame, po mogućnosti sa slobodno raspoređenim korijenom.

Zatim se iskopana zemlja vraća sa hrpe i to prvo sitnija i bolja, koja se lagano razmješta oko korijenovih žila i blago sabija rukom.

Nakon toga dolazi **krupnija**, sve dok se sva zemlja ne vrati u jamu. Najkrupniji materijal se nalazi na površini jame.

Završetak sađenja

Dubina sadnje se reguliše tako što se sadnica ranije dublje postavlja, a nakon vraćanja zemlje u jamu lagano izvlači, tako da vrat korijena ostane nekoliko centimetara ispod nivoa jame, računajući i na slijevanje zemlje, naročito poslije kiše. Zatim se zemlja sabija finim utabavanjem, tako da sadnica stoji čvrsto, što se provjerava blagim povlačenjem sadnice iznad vrata korijena.

Rastojanje između sadnica treba da bude od 1.5 do 2,5 m zavisno od vrste drveća i veličine sadnica. Prosječno potreban broj sadnica po hektaru za takvu gustinu sadnje iznosi 2500.

Na srednje povoljnim uslovima, jedan radnik može zasaditi oko 50 sadnica na dan.

IZBOR VRSTE DRVEĆA I VRIJEME ZA SADNJU

Preporučuje se izbor **domaćih, staništu prilagođenih vrsta drveća**, u konsultaciji sa stručnjacima Uprave za šume Crne Gore (UŠ CG), u zavisnosti od vrste raspoloživih sadnica u našim rasadnicima. Klasične sadnice se sade za vrijeme **mirovanja vegetacije** (u jesen ili u proljeće).

SADNI MATERIJAL I PODSTICAJNA SREDSTVA

Potrebne količine sadnog materijala se mogu obezbijediti u državnim i privatnim šumskim rasadnicima u Crnoj Gori. Vlasnicima privatnih šuma, pored obezbijedjivanja **stručno tehničke pomoći** u pogledu planiranja i vršenja radova na pošumljavanju i njezi kultura, UŠ CG - kao jednu od

Rasadnik u Kolašinu

podsticajnih mjera - **besplatno dodjeljuje sadnice**. Obzirom da je podizanje novih šuma i u javnom interesu, očekuje se shodno novom Zakonu o šumama i **budžetsko sufinansiranje tih radova**, koje će se - u zavisnosti od raspoloživih sredstava - **obezbjedivati preko UŠ CG**, u skladu sa **godišnjim programom**.

TRENDVI U POŠUMLJAVANJU PRIVATNIH ŠUMSKIH ZEMLJIŠTA U CRNOJ GORI

Kod pošumljavanja privatnih šumskih zemljišta je uočljiv porast količine sadnica, koje su dodijeljene vlasnicima, što ukazuje na porast interesovanja za pošumljavanje, kao i bolju organizaciju ovih poslova. Prosječno je vlasnicima dodijeljeno oko 120.000 sadnica godišnje, što odgovara površini od 50 ha novih šuma. **Međutim, potrebni radovi na njezi mladih kultura u privatnim šumama se do sada nijesu obavljali!**